

Inleiding

Definiëring epilepsie

Een persoon heeft epilepsie indien hij binnen een periode van 5 jaar twee of meerdere niet uitgelokte epileptische aanvallen heeft gehad. Na 5 jaar aanvalsvrijheid kan een nieuwe aanval beschouwd worden als een eerste aanval.

Het rijbewijs

Een rijbewijs is een document waarmee een bestuurder van een motorvoertuig kan aantonen dat hij/zij beschikt over voldoende kennis, inzicht en vaardigheid om een motorvoertuig van een bepaalde categorie te kunnen en mogen besturen.

Om te kunnen rijden moet men echter ook een bepaalde mate van gezondheid genieten. Elke kandidaat wordt verzocht om na het theoretisch examen een verklaring betreffende zijn lichamelijke en geestelijke toestand te ondertekenen.

Indien de kandidaat lijdt of geleden heeft aan één van de in die verklaring genoemde aandoeningen, dient er een advies gevraagd te worden aan een arts betreffende de rijgeschiktheid.

Rijgeschiktheid

De vraag of iemand rijgeschikt is, betekent of hij aan de **medische voorwaarden** (lichamelijk en geestelijk) voldoet om te mogen rijden.

Voor de bepaling van de rijgeschiktheid in het geval van epilepsie is het **criterium ‘een periode aanvalsvrij’** een belangrijk begrip.

Als een persoon “een bepaalde periode aanvalsvrij is” en hij voldoet aan de andere voorwaarden, kan hij rijgeschikt verklaard worden en kan hij een rijbewijs halen op de gemeente. Dit rijbewijs heeft meestal een beperkte geldigheidsduur.

Rijgeschiktheidsattest

Op het rijgeschiktheidsattest staan de categorie(ën) waarvoor u geschikt bent en eveneens de noodzakelijke voorwaarden en beperkingen bij het gebruik van het rijbewijs.

Dit attest wordt dus ook ingevuld door de neuroloog wanneer u ongeschikt verklaard wordt voor een bepaalde periode. Dit attest kan ook ingevuld door een andere arts, de huisarts bijvoorbeeld, maar die moet zich dan wel baseren op een advies of verslag van de neuroloog.

Het rijgeschiktheidsattest (“attest Model VII”) wordt dus uitgereikt door de neuroloog of door een andere arts zoals daarnet vermeld. U heeft dit nodig om een nieuw rijbewijs te bekommen bij de gemeente. Het CARA levert ook rijgeschiktheidsattesten af, het attest Model XII (zie verder).

Procedure

Wat moet ik doen na een epileptische aanval?

Vanaf het moment dat iemand een epileptische aanval gehad heeft, mag hij geen motorvoertuig meer besturen tot er een medische keuring geweest is.

Als de arts besluit dat de patiënt niet meer mag rijden, moet de betreffende persoon zijn rijbewijs inleveren en medisch laten schorsen bij de bevoegde overheid **binnen de vier werkdagen na de diagnose**.

De neuroloog zal u een zogenaamd “attest Model VII” geven, waarop staat dat u niet mag rijden.

Uw dokter kan u vragen om een attest te ondertekenen waarin staat dat u weet dat u uw rijbewijs moet inleveren om medische redenen.

Hoe kan u het rijbewijs inleveren?

U levert uw rijbewijs af samen met het attest Model VII bij de Dienst Bevolking of Rijbewijzen van uw gemeente.

U kan het best vermelden dat het een tijdelijke ongeschiktheid betreft om medische redenen. De ambtenaar van de gemeente zal het ingeleverde rijbewijs in bewaring nemen.

Wanneer ben ik terug rijgeschikt?

De duur van de rijongeschiktheid is afhankelijk van de groep van rijbewijs (groep 1 of 2), het soort epileptische aanval, het aantal aanvallen, en het aanvullend onderzoek van de neuroloog. De uiteindelijke beslissing ligt bij de bevoegde arts.

Indien uw neuroloog beslist dat u opnieuw voldoet aan de medische criteria, schrijft hij een nieuw rijgeschiktheidsattest “Model VII” met de duur van de rijgeschiktheid en ook de eventuele beperkingen. Normaal gezien vindt er eerst een neurologisch onderzoek plaats vooraleer de neuroloog beslist over rijgeschiktheid. Beperkingen zijn bijvoorbeeld enkel overdag rijden, binnen een bepaalde afstand, met een beperkte snelheid, niet op de autosnelweg, zonder passagiers, ...

Met dit formulier krijgt u een **nieuw rijbewijs** op de gemeente. Dit rijbewijs is de eerste keer maximum één jaar geldig. Daarna krijgt u in de meeste gevallen (als u onder rijbewijs groep 1 valt) een rijgeschiktheidsattest tot 5 jaar na de laatste aanval op voorwaarde dat uit de controles blijkt dat de situatie stabiel blijft. In bepaalde situaties wordt het rijbewijs de eerste 4 jaar telkens met 1 jaar verlengd. Daarna kan er doorgaans een permanente rijgeschiktheid verkregen worden. Dit alles is wettelijk vastgelegd.

Het is dus interessant om tijdig een afspraak te maken met uw dokter zodat u uw rijbewijs vóór de vervaldatum opnieuw kan laten verlengen. Hou er ook rekening mee dat de gemeente tijd nodig heeft om uw nieuw rijbewijs aan te maken, bij elke verlenging krijgt u immers een nieuw rijbewijs.

De voorwaarden voor het afleveren van een rijgeschiktheidsattest of het verlengen van de geldigheidsduur zijn: geen aanvallen meer, regelmatig geneeskundig toezicht, stabilisatie gebleken bij uitgebreid neurologisch nazicht, aanvrager heeft voldoende inzicht in de ziekte, is therapietrouw en volgt nauwgezet de voorgeschreven medicamenteuze anti-epileptische behandeling. Een gunstig verslag van de neuroloog is vereist.

Bijkomende informatie

Interessant om weten

1. Uw nieuw rijbewijs is slechts geldig tot de volgende aanval!
Als u dus onverhoopt vóór het verstrijken van de termijn van het rijbewijs opnieuw een aanval doet, mag u vanaf dat moment niet meer rijden. U moet het rijbewijs opnieuw inleveren en een advies vragen aan uw neuroloog.
2. Om uw nieuw rijbewijs af te halen moet u uw rijexamen niet overdoen!
3. De eerste keer dat u een nieuw rijbewijs ontvangt zal u één keer een administratieve kost (afhankelijk van de gemeente waar u woont) betalen, en eventueel ook de kost om uw papieren rijbewijs om te zetten naar het 'credit card' model.
Verdere toekenning (hernieuwingen/inleveringen van het rijbewijs als gevolg van de epilepsie) zal gratis doorgevoerd worden.

Wat is het risico op een ongeval als u terug rijgeschikt bent?

De regels voor Groep 1 zijn gebaseerd op de aanname dat uw risico op een ongeval 2 tot 3 maal zo groot is als voor een gemiddelde bestuurder.

Er zijn enkele maatregelen (gelden voor alle bestuurders) die u kunt nemen om het risico op een ongeval met lichamelijke schade te verminderen:

1. Uw medicatie volgens de afspraak innemen
2. De tijd achter het stuur beperken
3. Maatregelen (gelden voor iedereen): geen alcohol, minder snel rijden, de gordel altijd dragen, de wegcode respecteren, goed uitgerust zijn, stress vermijden,...

Epilepsie in combinatie met andere aandoeningen

Epilepsie komt regelmatig voor in combinatie met andere aandoeningen. Deze folder heeft betrekking op mensen die enkel epilepsie hebben. Voor andere aandoeningen kunnen er nog eigen, bijkomende, beperkingen zijn.

CARA

CARA is een afdeling van VIAS, het voormalig Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid (BIVV) die belast is met de keuringen voor rijgeschiktheid.

CARA, Haachtsesteenweg 1405, 1130 Brussel
Tel. 02 244 15 52

Mail: cara@vias.be

Wat als...

...u uw rijbewijs niet inlevert?

U kan de persoonlijke keuze maken om uw rijbewijs niet in te leveren. Weet dan dat dit voorgoed een ongeldig rijbewijs blijft ongeacht of u de periode van rijongeschiktheid respecteert of niet. Het wordt gelijkgesteld als rijden zonder rijbewijs.

Als u wettelijk niet mag rijden en u doet het toch, neemt u een groot risico voor uzelf en ook voor anderen. Dit kan zware financiële en menselijke gevolgen hebben.

...u uw rijbewijs niet hebt ingeleverd en u veroorzaakt een ongeval?

Indien u betrokken raakt bij een ongeval met dit oud rijbewijs, al dan niet omwille van een epileptische aanval, bestaat de kans dat de verzekering vraagt naar uw medische toestand. Hierdoor zou men mogelijk kunnen ontdekken dat u met een ongeldig rijbewijs reed.

U bent formeel niet verzekerd, daar u geen geldig rijbewijs heeft.

De verzekering kan dan weigeren de kosten te betalen. Om die reden is het belangrijk een geldig tijdelijk rijbewijs te gaan halen.

De wetgever kan bijkomende maatregelen treffen, zoals u verbieden ooit nog met de wagen te rijden ('medisch ongeschikt voor het leven').

...u een eerste epilepsie aanval hebt en u veroorzaakt hierdoor een ongeval?

Indien u een ongeval veroorzaakt als gevolg van een eerste epilepsie aanval en u niet wist dat u een verhoogd risico had op aanvallen, bent u hier niet strafbaar voor, wel bent u mogelijk aansprakelijk voor het ongeval.

...u een rijbewijs hebt voor bepaalde duur en veroorzaakt een ongeval?

Indien u rijdt met een rijbewijs met een tijdelijke geldigheidsduur en u hebt rekening gehouden met eventuele beperkingen op uw rijbewijs, bent u wettelijk in orde en verzekerd.

...u lijdt aan PNEA (Psychogene Niet-Epileptische Aanvallen)?

PNEA valt onder een andere definitie dan epilepsie. PNEA wordt aanzien als een geestelijke aandoening die een plotselinge bewustzijnsstoornis, een dissociatieve of een acute stoornis van de hersenfuncties kan veroorzaken, die zich uit in een belangrijke afwijking in het gedrag, een plots functieverlies, stoornissen in het oordeels-, aanpassings- of perceptievermogen of de psychomotorische reacties van de kandidaat kan verstoren. Personen met PNEA zijn niet rijgeschikt.

U kan rijgeschikt worden verklaard indien u minstens zes maanden vrij bent van de bovenstaande stoornissen. De geldigheidsduur van de rijgeschiktheid bedraagt maximaal een jaar. Uw rijgeschiktheid wordt beoordeeld door de bevoegde arts, de neuroloog of (neuro)psychiater.

Wat als...

Ik ben een taxichauffeur. In welke groep val ik?

Buiten mijn werkuren rij ik met mijn privéauto. Val ik dan onder dezelfde groep?

In verband met uw werksituatie valt u onder Groep 2 omdat taxidiensten door een bepaling in de wet zijn ondergebracht bij Groep 2. U kan deze werkfunctie niet uitvoeren als u rijongeschikt bent.

Voor de bepaling van de termijnen voor het privégebruik van uw auto valt u onder Groep 1.

Het kan dus bijvoorbeeld zijn dat u 6 maanden rijongeschikt bent voor het rijden met uw auto en 5 jaar rijongeschikt in het kader van uw beroepsuitoefening als taxichauffeur (*zoals bij een eenmalige aanval en zonder behandeling met anti-epileptische medicatie*).

Ik rij in het kader van mijn beroep met een heftruck. Onder welke groep val ik?

Een wettelijk rijbewijs voor het bedienen van een heftruck bestaat niet. De werkgever heeft wel de algemene verplichting om zijn werknemers van een veilige werkplek te voorzien. Het is dan ook de bedrijfsarts die, met vrijblijvend advies van de neuroloog, beslist of de persoon met epilepsie al dan niet met de heftruck mag rijden, en dus geen gevaar vormt voor zichzelf of zijn directe omgeving. Indien u met de heftruck op de openbare weg rijdt, heeft u echter wel een geldig rijbewijs nodig. Dan gelden dus de wettelijke bepalingen. Doorgaans volgt de arbeidsgeneesheer de regeling voor rijbewijzen Groep 1 en wordt het na 1 jaar aanvalsvrij zijn voldoende veilig geacht om een heftruck te besturen.

Ik wil graag beginnen aan een opleiding tot piloot, kan dat?

Epilepsie is een uitsluitingscriterium voor de opleiding tot piloot,

- » tenzij het een éénmalige aanval was met duidelijke oorzaak. Hier wordt door de arts de situatie onderzocht en wordt er vervolgens besloten of men al dan niet mag vliegen.
- » tenzij men minimum 5 (privé) of 10 jaar (beroeps) aanvalsvrij is zonder medicatie.

Vervoersmiddelen zonder wettelijke beperkingen

De wet stelt geen beperkingen voor een fiets of een brommer van klasse A, maar u moet er zich van bewust zijn dat er een verhoogd risico is op een ongeval indien u epilepsie heeft!

Een elektrische fiets met trapondersteuning tot 25km/uur en een vermogen van max. 0,25kW wordt aanzien als een gewone fiets. Een elektrische fiets met trapondersteuning tot 25km/uur en een vermogen van max. 1kW wordt aanzien als gemotoriseerde fiets zoals een brommer (klasse A). De wet stelt bij beiden geen beperkingen, maar wees u bewust van het verhoogde risico. Een speed pedelec valt echter wél onder de beperkingen: voor een speed pedelec moet u minstens beschikken over het rijbewijs AM en valt u dus onder Groep 1.

Bij een fiets, brommer (klasse A) en een elektrische fiets brengt u best uw familiale verzekering op de hoogte.

CATEGORIEËN

Bij de beslissing over de rijgeschiktheid bij epilepsie wordt een opsplitsing gemaakt in 2 rijbewijsgroepen (Groep 1 en Groep 2), die aan verschillende medische voorwaarden moeten voldoen. Voor Groep 2 zijn die medische voorwaarden strikter.

Groep 1

Groep 1 betreft de **rijbewijs-categorieën AM, A1, A2, A, B, BE, G.**

Uitzondering: Indien u een voertuig bestuurt met één van bovenstaande categorieën in het kader van één van de volgende werksituaties valt u alsnog onder Groep 2: bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en met autocar, de taxidiensten, verhuurdiensten van wagens met chauffeur, vervoer van personen met ambulance, het bezoldigd leerlingenvervoer en de instructeurs praktijk in een erkende rijsschool.

Bij alle neurologische aandoeningen, dus ook epilepsie, beslist de neuroloog over de rijvaardigheid én de duur van die rijvaardigheid.

Indien er echter naast epilepsie óók een voor het rijden relevante neurologische uitval bestaat (in de wet genoemd: “verminderde functionele vaardigheid”), dan beslist de arts van het CARA over de rijgeschiktheid en moet u dus daar gekeurd worden.

Andere type voertuigen onder Groep 1:

Speed pedelec

Zoals hierboven aangehaald, behoort een speed pedelec onder Groep 1. Hiervoor moet u minstens beschikken over het rijbewijs AM.

Brommobiel

Een brommobiel is volgens de wet een bromfietst op meer dan 2 wielen of een lichte vierwieler die voorzien is van een gesloten carrosserie, een ledig gewicht heeft dat kleiner is dan 350 kg, een snelheid van maximum 45 km / uur heeft en een motorvermogen van maximum 4 kW heeft.

Hiervoor is een rijbewijs AM nodig voor iedereen geboren na 14/02/1961. Indien u geboren bent na 14/02/1961, val je onder Groep 1.

Bestelwagen in dienstverband

Voor het rijden met een bestelwagen in werkverband geldt het volgende: wanneer u rijdt met een bestelwagen voor het vervoer van goederen waarvan het gewicht (voertuig + lading) niet meer dan 3500 kg bedraagt (en eventueel in combinatie met aanhangwagens tot 750 kg) val je onder Groep 1 en is een extra medische keuring door een “keurende arts” niet nodig. Een consultatie bij de neuroloog in verband met het rijgeschiktheidsattest is zoals bij iedereen wel nodig. Opgelet; zodra de bestelwagen groter is dan bovengenoemde, valt u onder Groep 2. Het is echter wel mogelijk dat de arbeidsgeneeskundige dienst van uw bedrijf bijkomende voorwaarden stelt, omdat u bijvoorbeeld gevaarlijke goederen transporteert. Deze kan de voorwaarden van Groep 2 toepassen.

Landbouwvoertuig

Voor het rijden met een landbouwvoertuig dient u te beschikken over een rijbewijs G. Dit valt onder Groep 1. Bestuurders die geboren zijn vóór 1 oktober 1982 dienen niet over dit rijbewijs te beschikken, maar vallen ook onder Groep 1. Ze dienen dan wel over een rijbewijs categorie B te beschikken (de auto).

Wees u bewust van het verhoogde risico bij het besturen van grote landbouwvoertuigen.

Groep 2

Groep 2 betreft de **categorieën C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, B bezoldigd vervoer**

Uitspraak over de rijgeschiktheid van Groep 2 moet gebeuren door een zogenaamde “keurende arts”, dit is meestal de bedrijfsarts, maar het kan ook gedaan worden door een aantal andere organisaties (De Lijn, het leger, ...). Een advies van de neuroloog is verplicht bij Groep 2.

Net zoals bij Groep 1 beslist de arts van Cara indien er naast epilepsie óók voor het rijden een relevante neurologische uitval bestaat.

Minimale duur rijongeschiktheid

Groep 1

U leest onderstaande tabel als volgt: *Iemand met een ... kan ten vroegste terug rijgeschikt verklaard worden na ... aanvalsvrijheid*

1. Eénmalige aanval (in alle andere gevallen dan (2) en (3))	na min. 6 maanden aanvalsvrijheid
2. Eénmalige aanval met gunstige factoren zoals » EEG: geen epileptische activiteit » Beeldvorming: geen epileptogene cerebrale pathologie	na min. 3 maanden aanvalsvrijheid
3. Eénmalige aanval ten gevolge van aanwijsbare en vermijdbare uitlokkende factor indien een uitgebreid specialistisch onderzoek niet wijst op het bestaan van een epileptogene cerebrale pathologie. bij aanval tgv. gebruik/onthouding van psychotrope stoffen en alcohol	na min. 3 maanden aanvalsvrijheid na min. 6 maanden bewezen onthouding
4. Bestaande epilepsie (in alle andere gevallen dan (5), (6), (7) en (8))	na min. 1 jaar aanvalsvrijheid

<p>5. Aanval ten gevolge van het afbouwen of wijzigen van anti-epileptica</p> <ul style="list-style-type: none"> » als dezelfde behandeling wordt herstart » als een andere behandeling wordt gestart 	<p>na min. 3 maanden aanvalsvrijheid na min. 6 maanden aanvalsvrijheid</p>
<p>6. Aanvallen zonder invloed op het bewustzijn of de rijvaardigheid en geen andere epileptische aanvallen in de anamnese</p>	<p>als deze toestand minstens 1 jaar bestaat</p>
<p>7. Aanvallen uitsluitend in de slaap</p>	<p>als deze toestand 2 jaar bestaat</p>
<p>8. Na curatieve epilepsiechirurgie</p>	<p>na min. 1 jaar aanvalsvrijheid</p>

De geldigheidsduur wordt bij een eerste afgifte toegekend voor 1 jaar, daarna voor een periode van maximaal 5 jaar na de laatste aanval en daarna kan de rijgeschiktheid onbeperkt toegekend worden. Voor de onderverdelingen 6 en 7: eerst vier maal 1 jaar, daarna mogelijk onbeperkte duur.

Minimale duur rijongeschiktheid

Groep 2

U leest onderstaande tabel als volgt: *Iemand met een ... kan ten vroegste terug rijgeschikt verklaard worden na ... aanvalsvrij*

1. Eénmalige niet-uitgelokte aanval	na 5 jaar aanvalsvrijheid
2. Eénmalige uitgelokte aanval met aanwijsbare en vermijdbare oorzaak indien met uitzonderlijk gunstige prognostische factoren bij aanval ten gevolgen van gebruik/onthouding van psychotrope stoffen en alcohol	na 1 jaar aanvalsvrijheid na 6 maanden aanvalsvrijheid na minstens 6 maanden bewezen onthouding
3. Bestaande epilepsie (ongeacht de vorm) indien met uitzonderlijk gunstige prognostische factoren (enkel voor voertuigen vermeld in art. 43 (taxi, ambulance, kleine busjes voor personenvervoer) en de categorie C1)	na 10 jaar aanvalsvrijheid na 2 jaar aanvalsvrijheid

De geldigheidsduur is voor de eerste afgifte beperkt tot 1 jaar en is in de eerste 5 jaar er op volgend enkel verlengbaar voor maximum 1 jaar.

Na 6 jaar aanvalsvrij zijn kan de geldigheidsduur telkens verlengd worden voor maximum 5 jaar (of telkens voor 3 jaar als de bestuurder méér dan 50 jaar is).

De geldigheidsduur is maximum 3 jaar na een gewezen afhankelijkheid.

De voorwaarden voor het afleveren van een rijgeschiktheidsattest of voor de verlenging van de geldigheidsduur zijn: aanvalsvrijheid **zonder anti-epileptische medicatie**, regelmatig geneeskundig toezicht, voldoende inzicht in de aandoening, geen epileptogene cerebrale pathologie, geen epileptiforme afwijkingen op het EEG, gunstig verslag van de neuroloog, het risico op een nieuwe aanval of bewustzijnsverlies of –daling tijdens het rijden kleiner is dan 2% per jaar.

TEGEMOETKOMINGEN OPENBAAR VERVOER

Voor mensen met epilepsie zijn er voorlopig geen specifieke tegemoetkomingen voor openbaar vervoer. De Epilepsie Liga blijft hiervoor ijveren en hoopt dat dit in de toekomst wijzigt.

Mensen met epilepsie die omwille van bijkomende/andere beperkingen recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming van hun ziekenfonds kunnen wel korting krijgen bij zowel De Lijn als de NMBS.